

Дика Олена*к.е.н., доц.**Державний університет «Житомирська політехніка»***Ковпака Анастасія***аспірант**Державний університет «Житомирська політехніка»*<https://orcid.org/0000-0002-1913-133X>

Аналіз світових військових витрат на виробництво та озброєння в контексті сучасних геополітичних загроз

Анотація. Геополітичні загрози та воєнні конфлікти першої чверті ХХІ століття зумовлюють зміни в структурі видатків країн, в сторону збільшення оборонних витрат на виробництво та озброєння, а також для фінансової підтримки гуманітарних, економічних та військових потреб воюючих країн. Основною причиною збільшення військових витрат у світі є російсько-українська війна, Ізраїльсько-палестинський конфлікт та інші геополітичні ризики на Близькому Сході та в Тайвані. Зростання цих ризиків спонукає країни збільшувати витрати на оборону, що додатково ускладнює питання фінансування соціально важливих та суспільних ініціатив. Встановлено, що світові витрати військових витрат мають тенденцію до зростання впродовж 2015–2023 років. Минулорічний показник військових витрат складає до 2240 млрд дол і цей показник є найвищим з проаналізованих періодів. Серед світових регіонів таких як Північна Америка, Східна Азія, Океанія, Південна Азія, Європа спостерігається зростання оборонних витрат. Єдиним регіоном у якому в 2022 році впали військові витрати, була Африка – це зумовлено стихійними лихами та катастрофами всередині регіону. Частка витрат країн в структурі світових витрат направлених на оборону зростає в таких державах як США, Китай, росія, Індія та Саудівська Аравія. Франція, Велика Британія та Японія маневрують в майже однакових сумах витрат впродовж 2015–2023 рр. Прослідковується і тенденція в країнах колишніх держав Східного блоку, які почали збільшувати свої видатки ще з 2014 року, з моменту окупації Криму. Військова та гуманітарна підтримка України від західних партнерів залишається ключовою необхідністю для стримування російського агресора, однак план надходжень техніки та озброєння не покриває всі можливі потреби України, що зумовлює пошук інших шляхів утримання воєнної обороноздатності країни.

Ключові слова: військові витрати; міжнародна фінансова підтримка; видатки на оборону; геополітичні загрози; воєнно-політичні небезпеки.

Актуальність теми. Деструктивні зміни в геополітичному просторі не є новиною для України з 2014 р., однак останнє п'ятиріччя несе в собі ще більше загроз і для решти світової спільноти. Наростаючі воєнно-політичні конфлікти в різних країнах наражають світ на безпрецедентну небезпеку, масштаби якої можуть сягнути не лише воюючих країн, а й всього світу. Геостратегічні інтереси, внутрішні політичні фактори призводять до різних підходів у фінансуванні та розвитку збройних сил на території різних країн, однак зрозуміло лише одне – в сучасному світі витрати на озброєння визначають геополітичний ландшафт та взаємовідносини між країнами, тому доцільно проаналізувати структуру світових витрат в умовах воєнно-політичної напруженості в першій чверті ХХІ століття.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спирається автор. Висвітленням подій, явищ і тенденцій у військово-політичних і економічних аспектах сфери міжнародної безпеки з 1969 року займається Стокгольмський міжнародний інститут дослідження миру «SIPRI», який розповсюджується Центром Разумкова серед провідних вузів, науково-дослідних інститутів, органів публічної влади та наукових бібліотек України починаючи з 2000 року. Оцінку фінансування обороноздатності та забезпечення виконання соціальних функцій державним управлінням здійснювали у своїх дослідженнях С.В. Свірко, С.В. Бардаш, В.М. Краєвський та інші вітчизняні дослідники.

Метою статті є визначення військових витрат та витрат на виробництво озброєння за основними світовими регіонами.

Викладення основного матеріалу. За даними SIPRI (Стокгольмського міжнародного інституту дослідження проблем миру) у 2022 році показник військових витрат у світі, як і попередні вісім років має

тенденцію до зростання. Минулорічний показник світових військових витрат досяг близько 2240 млрд дол., що сягає найвищого показника за проаналізований період, в порівнянні з показником 2021 року збільшення витрат сягає на 3,7 % більше ніж у 2022.

Як частка світового ВВП військові збори сягають 2,2 % світового виробництва. В середньому середньостатистична країна витрачає 6,2 % бюджету на армію, спрямовуючи приблизно 282 долари на особу.

З 2022 року ситуація погіршилася за рахунок російсько-української війни, а в 2023 р. і від Ізраїльсько-палестинський конфлікту, який набирає своїх обертів. Аналізуючи вплив російської агресії на світову спільно доцільно зауважити, що у зв'язку з цим європейські витрати спрямовані на військові потреби зросли на 13 %. Більше того ряд країн Центральної та Західної Європи планують збільшення своїх військових видатків, яке планомірно розтягнеться до 2033 року. Дані свідчать про подальшу тенденцію зростання світових військових витрат, як для цілей захисту і оборони державних кордонів, так і для превентивного реагування до конфліктних ситуацій, гуманітарної та військової допомоги інших воюючих країн. ФРН до прикладу планує докласти додаткових зусиль, щоб витрати на військові потреби зросли до 2 % від величини їхнього ВВП.

Проте основною причиною збільшення військових витрат у світі є саме допомога західних партнерів Україні, водночас з початком повномасштабної війни на території України видатки Державного бюджету зросли у 8 разів в порівнянні з 2021 роком, а в 2023 році більше ніж у 10 разів. У зв'язку з отриманням постійної фінансової підтримки від закордонних партнерів у вигляді кредитів, Україна продовжує нарощувати зовнішній борг, який в 2022 році зріс на 33 %. Як і в 2022 р., макрофінансова допомога надається як позика, тому її надходження продовжить збільшувати зовнішній борг України, який минулого року вже зріс на 33 % і складає 1 трлн грн. В гривневому еквіваленті зовнішній борг збільшився на 1 трлн грн, увесь державний борг – на 1,4 трлн грн. За оцінками МВФ, обсяги фінансової допомоги, яка буде необхідна Україні у 2023 р., коливаються від 39,5 до 57 млрд дол. [1]. Міжнародні резерви України станом на 1 грудня 2023 року складають \$38,79 млрд, у листопаді спостерігалось зниження міжнародних резервів України на 0,5 %, що зумовлене інтервенціями НБУ та борговими виплатами країни і мали тенденцію до спадання в попередній квартал також. За підсумками 2023 року Нацбанк очікував близько \$45 млрд міжнародної допомоги для України. За наявності достатнього та вчасного фінансування від партнерів, НБУ зможе підтримувати резерви на рівні понад \$40 млрд, попри значні інтервенції для збереження стійкості валютного ринку [2].

Російські витрати також зросли на 9,2 % у 2022 році, незважаючи на економічні санкції з боку західних країн. У 202 р. витрати становили 3,9 % ВВП, а плановий держбюджет на 2024 рік свідчить про збільшення витрат на оборону до рівня 6 % ВВП, що становить 45 млрд дол. За оцінками МВФ, у разі завершення війни з РФ до середини 2024 р. потреби України у зовнішньому фінансуванні становитимуть 115 млрд дол, а якщо бойові дії триватимуть до кінця 2025 р. – 140 млрд дол. [3].

Українська держава з лютого 2022 року отримує значну фінансову підтримку від міжнародних партнерів, завдяки чому змогла наростити обсяг державних видатків на 43 млрд дол до 2023 року (2021 – 55 млрд дол., 2022 – 82 млрд дол., 2023 – 98 млрд дол.). Частка державних видатків в ВВП при цьому зросла з 27 до 54 %. Тобто оборонний бюджет, став основою відновлення національної економіки України.

Наразі, станом на 17 травня 2023 р. серед найбільших донорів Державного бюджету України – ЄС (6501 млн дол. США); США (4750 млн дол. США); МВФ (2706 млн дол. США); Канада (1757 млн дол. США); Світовий банк (505 млн дол. США); Велика Британія (498 млн дол. США) [4]. Однак потрібно зважати на те, що зовнішня фінансова допомога може бути сповільнена та скорочена у разі її неефективного використання.

Щодо військової допомоги, то з 24 лютого 2022 року до 1 грудня 2023 року Україна отримала військову допомогу на суму понад 100 млрд дол. Основними донорами стали США (\$49 млрд) і ЄС (\$48 млрд). Очікується, що у 2024 році обсяг військової допомоги перевищить 50 млрд дол [5].

Війна в Україні суттєво вплинула на світові та регіональні військові витрати у 2022 р. Більшість країн Центральної та Західної Європи відреагували на вторгнення переоцінкою розміру військових витрат в сторону збільшення, що буде спрямована на збільшення чисельності військ та модернізацію озброєння. Доцільно розглянути динаміку військових витрат за регіонами (табл. 1) та країнами (табл. 2).

Таблиця 1

Світові військові витрати станом на 2022 рік

Регіон	Витрати (млн дол)	Відхилення 2022 року до 2021 року (%)
Африка:	39,4	-5,3
- Північна Африка	19,1	-3,2
- Південна Африка	20,3	-7,3
США:	961	0,3
- Центральна Америка	11,2	-6,2
- Північна Америка	904	0,7
- Південна Америка	46,1	-6,1
Азія та Океанія:	575	2,7
- Центральна Азія	1,4	-29
- Східна Азія	397	3,5
- Океанія	35,3	0,5
- Південна Азія	98,3	4,0
- Південно-Східна Азія	43,1	-4,0
Європа:	480	13
- Центральна та Західна Європа	345	3,6
- Східна Європа	135	58
- Близький Схід	184	3,2
Світові витрати	2240	3,7

Довідка:[6]

Згідно з таблицею можна помітити, що військові витрати мають тенденцію до зростання. Щорічник «SIPRI» вбачає таку тенденцію впродовж останніх 8 років (2015–2022 рр.) і 2023 рік не став виключенням. Світові військові витрати у 2022 р. сягнули 2 240 млрд дол.

Список країн з максимальними витратами на оборону відображений в таблиці 2.

Таблиця 2

Рейтинг країн за величиною витрат на оборону станом на 2022 рік за даними SIPRI

Місце в 2022	Місце в 2021	Країна	Витрати (млрд дол.)	Відхилення 2022 року до 2021 (%)	Відхилення 2022 року до 2013 (%)	Частка від ВВП в 2022 (%)	Частка від світових витрат (%)
1	1	США	877,0	0,7	2,7	3,5	39,0
2	2	Китай	292,0	4,2	63	1,6	13,0
3	5	Росія	86,4	9,2	15	4,1	3,9
4	3	Індія	81,4	6,0	47	2,4	3,6
5	8	Саудівська Аравія	75,0	16,0	-2,7	7,4	3,3
6	4	Велика Британія	68,5	3,7	9,7	2,2	3,1
7	7	Німеччина	55,8	2,3	33	1,4	2,5
8	6	Франція	53,6	0,6	15	1,9	2,4
9	10	Південна Корея	46,4	-2,5	37	2,7	2,1
10	9	Японія	46,0	5,9	18	1,1	2,1
11	36	Україна	44,0	640	1661	34	2,0
12	11	Італія	33,5	-4,5	24	1,7	1,5
13	12	Австралія	32,3	0,3	47	1,9	1,4
14	13	Канада	26,9	3,0	49	1,2	1,2
15	14	Ізраїль	23,4	-4,2	26	4,5	1,0

Довідка: [7]

Саудівська Аравія є прикладом держави чий витрати на армію зросли на 16 %, хоча за проаналізовані роки це перше зростання з 2018 року. Нині військові витрати складають 75 млрд дол., це робить країну п'ятою в списку країн, що лідирують за показником оборонних витрат. Четверте місце займає Індія з рівнем витрат 81,4 млрд дол. Річне зростання на рівні 6 %. В 2022 році спостерігався спад на 4,2 % в Ізраїлі. Азійські витрати зросли на 2,7 % у 2022 році, причиною цьому стали зміна японської політики безпеки у зв'язку зі зростанням напруженості між Китаєм і Північною Кореєю. Уряд Японії запланував збільшити витрати на безпеку до 2 % ВВП до 2027 року. Для цього в 2022 році військові витрати зросли на 5,9 %, що нині становить 1,1 % ВВП країни. В Туреччині спостерігається зворотна тенденція, де витрати на сектор оборони зменшилися на 26 % від 2021 року і становлять 10,6 млрд дол. Спад оборонних витрат в цій країні спостерігається вже третій рік поспіль.

Військові витрати Китаю 28 років поспіль мають тенденцію до зростання, величина їх військових витрат у світі займає другу позицію після витрат США. В 2022 році їй витрати зросли на 4,2 %. Хоч США і є лідером з витрат на військову оборону (877 млрд дол.), що становить 39 % від загальних світових військових витрат і втричі перевищує суму витрачену Китаєм, однак інфляційні процеси перетворили номінальне збільшення військових видатків США на 8,8 % в реальне зростання на 0,7 % в 2022 році. Військова підтримка США для України в 2022 році склала рекордні 19,9 млрд дол., які становлять 2,3 % всіх військових витрат Америки.

Єдиним регіоном, у якому впали військові витрати була Африка (-5,3 %). Тенденція до спаду тут прослідковується вперше з 2018 року. Причиною такого спаду є перенаправлення видатків на оборону на ліквідацію катастроф, спричинених стихійними лихами.

На 36 % зросли видатки на оборону у Фінляндії, на 12 % у Швеції. Прослідковується і тенденція в країнах колишніх держав Східного блоку, які почали збільшувати свої видатки ще з 2014 року, після окупації українського Криму. Литва збільшила свої видатки в 2022 році на 27 %, а Польща на 11 %.

Великобританія однією з перших надала значиму допомогу Україні, задля підтримки оборонного сектору країни, надіславши протитанкове озброєння. Країна має найбільші військові витрати серед країн Центральної та Західної Європи – 68,5 млрд дол. Велика Британія спрямувала 4 млрд фунтів стерлінгів на військову, економічну та гуманітарну підтримку, 2,3 млрд фунтів стерлінгів яких було спрямовано лише на військову допомогу. Щонайменше така ж сума на військову підтримку була спрямована в Україну і в 2023 році. Більше того, наприкінці червня 2023 р. уряд Великої Британії анонсував новий пакет фінансової допомоги для України, що містить кредитні гарантії від Світового банку на 3 млрд дол.

Швеція після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну у лютому 2022 р., виділила 177 млн дол. на гуманітарну допомогу, 75 млн дол. на підтримку реконструкції та 29 млн дол. на підтримку реформ в Україні [8]. Якщо ж обчислити обсяги допомоги з урахування розподілених між країнами ЄС внесків, то Швеція входить у першу десятку країн-донорів із загальним обсягом близько 3 млрд євро.

Частка витрат країн в структурі світових витрат спрямованих на оборону відображені на рисунку 1.

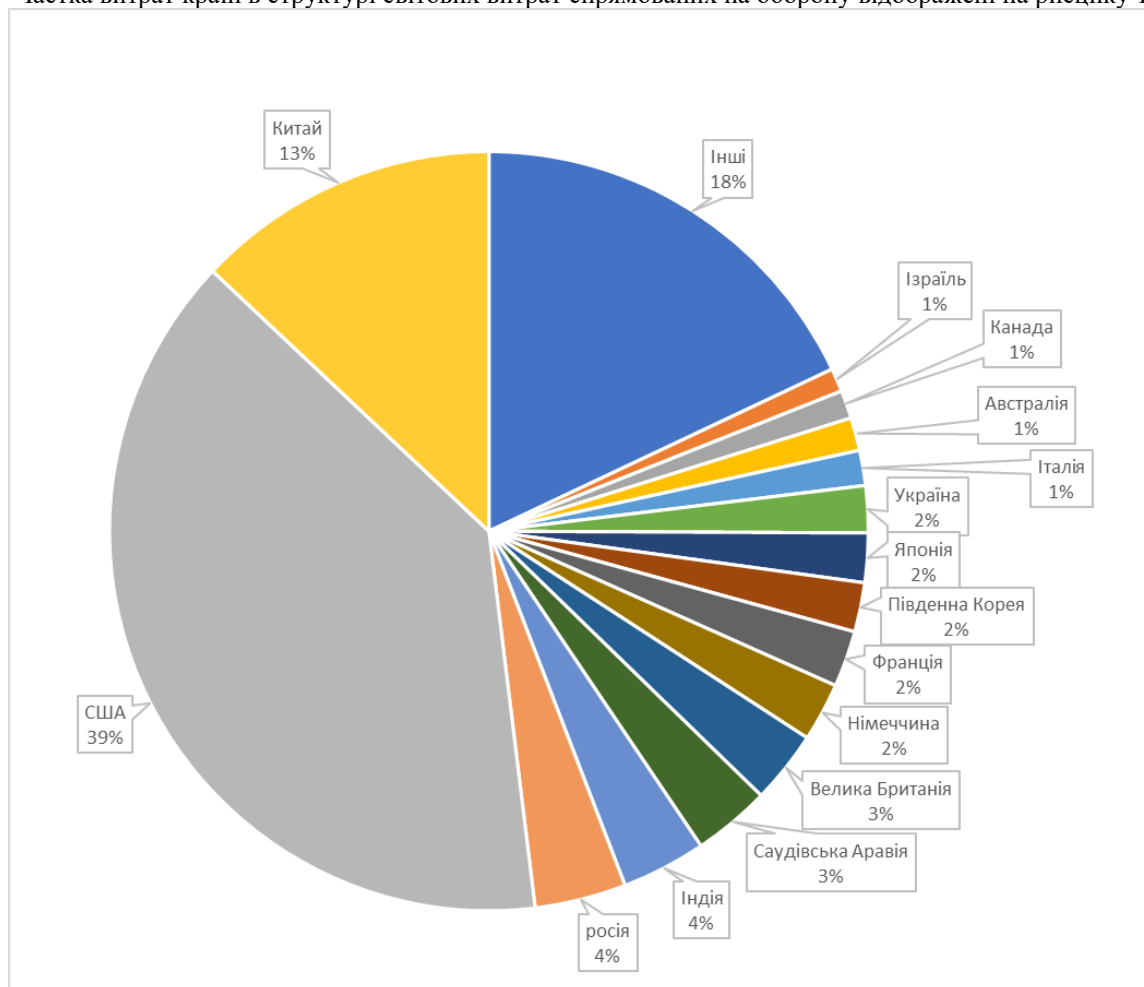

Рис. 1. Структура світових витрат спрямованих на оборону в 2022 році

Отож, найбільші оборонні витрати було зафіксовані в США, Китаї та росії, які сумарно становлять 56 % від загального обсягу світових витрат. Видатки членів НАТО в 2022 році було оцінено в розмірі 1,232 трлн дол. (+0,9 %).

Узагальнену динаміку показників з 2006 року можна прослідкувати на рисунку 2.

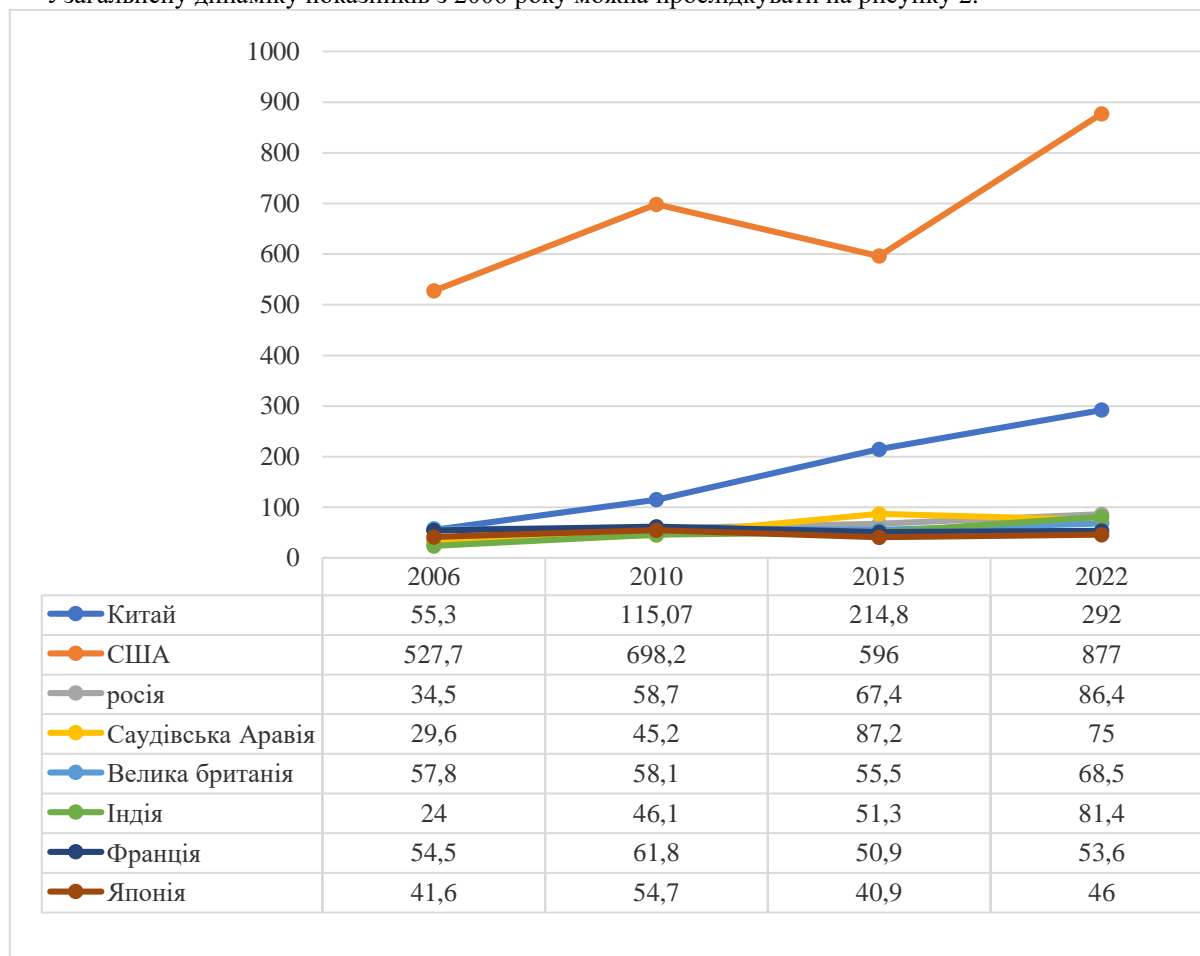

Рис. 2. Світові видатки на армію станом на 2006–2022 рр.

Незмінним лідером з витрат на оборону з 2006 року лишається США, чії витрати з 2006 до 2022 року зросли на 349,3 млрд дол. Друге місце стабільно займає Китай, показник якого в 2022 році в 5 разів вищий за 2006 рік. Решта країн суттєво відстають, але динаміка до збільшення витрат прослідковується в таких країнах як: росія, Саудівська Аравія та Індія. Велика Британія, Франція та Японія маневрують в майже однакових сумах витрат впродовж проаналізованого періоду. В 2022 році значну частину збільшення витрат на війну в Європі зумовило значне зростання витрат в Україні та рф. Витрати росії у війні з Україною в 2022 році склали 86,4 млрд дол. (4,1 % ВВП росії), що на 0,4 % ВВП більше ніж у 2021 році [9].

Оцінка видатків на оборону на 2024 рік оцінюється наступними показниками (з урахуванням запланованого обсягу підтримки України від США, в розмірі 31 млрд дол., Німеччини – 8 млрд дол., Євросоюзу – 5 млрд дол. тощо), таблиця 3.

Таблиця 3

Видатки на оборону у світі станом на 2024 рік

Країна	Заплановано в бюджеті, млрд дол.	Зростання бюджету, % р/р
США	886	8
Китай	290	10
Україна	93	35
Індія	74	2
Ізраїль	34	97
Туреччина	41	156
Тайвань	19	38
росія	140	29

Довідка: [5]

За прогнозованими витратами фінансування оборони України становитиме 93 млрд дол., що зумовлює одне з провідних місць України серед п'ятірки лідерів за обсягом оборонного бюджету. Однак, оборонні видатки росії за рахунок масштабності всеодно є значно більшими. Що стосується структури видатків Ізраїлю, то вони також включають 14,3 млрд дол воєнної допомоги від США та додаткові витрати в розмірі 9 млрд дол. на проведення спеціальної операції проти ХАМАС.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Світові тенденції воєнно-політичних конфліктів, дипломатичної напруженості та геополітичних ризиків змушує країни змінювати структуру своїх витрат, спрямовуючи їх на збільшення фінансування оборони. Тенденція до зростання спостерігається в більшості з розвинених регіонів світу. Тенденція до зростання оборонних видатків особливо актуальна серед країн Європи, які найбільше відчувають воєнні наслідки російської агресії. Частина країн превентивно підвищує видатки на оборону власної території та модернізацію армії, ще частина країн спрямовують ці видатки на підтримку України. Військова та гуманітарна підтримка України від західних партнерів залишається ключовою необхідністю для стримування російського агресора, однак план надходжень техніки та озброєння не покриває всі можливі потреби України, що зумовлює пошук інших шляхів утримання воєнної обороноздатності країни. Важливо розробити дієвий механізм залучення коштів та сприяти виробництву зброї в Україні. Партнерська допомога – рушійний чинник утримання обороноздатності України. Головне питання тут – це час отримання фінансової підтримки.

Список використаної літератури:

1. *Самойлюк М.* Воєнний бюджет. Чи вистачить Україні західної допомоги в 2023 році / *М.Самойлюк* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ces.org.ua/voiennyi-biudzheth-chy-vystachyt-ukraini-zakhidnoi-dopomohy-v-2023>.
2. *Прасад А.* Міжнародні резерви України торік зросли на 42 % і перевищують \$40,5 млрд – НБУ / *А.Прасад* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://forbes.ua/news/mizhnarodni-rezervi-ukraini-torik-zrosli-na-42-i-perevishchuyut-405-mlrd-nbu-05012024-18339#:~:text=%D0%97%D0%B0%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B8%202023%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%20%D0%9D%D0%B0%D1%86%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA,%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%B7%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%82%D1%96%D0%B9%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8E%D1%82%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D1%83>.
3. Мінфін США оцінив обсяги міжнародної допомоги Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://banker.ua/uk/minfin-ssha-ociniv-obsyagi-mizhnarodno%D1%97-dopomogi-ukraini/>.
4. *Свірко С.В.* Оцінка рівня трансформації інформаційного забезпечення управління публічними фінансами / *С.В. Свірко, С.В. Бардаш, В.М. Краєвський* // Економіка, управління та адміністрування. – 2023. – № 3 (105). – С. 89–97. DOI: 10.26642/jen-2023-3(105)-89-97.
5. *Щербина А.* Україна розраховує отримати \$41 млрд міжнародної допомоги у 2024 році. Чи «потягнуть» нас основні країни-донори? / *А.Щербина* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://forbes.ua/war-in-ukraine/khkhkh-khkhkhkh-03012024-18294>.
6. SIPRI Yearbook 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-06/yb23_summary_en_1.pdf.
7. SIPRI Fact Sheet (April 2023) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-04/2304_fs_milex_2022.pdf.
8. *Зам'ятін В.* Вектори результативної підтримки України / *В.Зам'ятін* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://razumkov.org.ua/statti/vektory-rezultativnoi-pidtrymky-ukrainy>.
9. Витрати світу на армію сягнули нового рекорду у понад \$2 трильйони. Хто витрачає найбільше? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/news/2023/04/24/699428/>.

References:

1. Samoiluk, M., «Voiennyi biudzheth. Chy vystachyt Ukraini zakhidnoi dopomohy v 2023 rotsi», [Online], available at: <https://ces.org.ua/voiennyi-biudzheth-chy-vystachyt-ukraini-zakhidnoi-dopomohy-v-2023>
2. Prasad, A., «Mizhnarodni rezervy Ukrainy torik zrosly na 42 % i perevishchuiut \$40,5 mlrd – NBU», [Online], available at: <https://forbes.ua/news/mizhnarodni-rezervi-ukraini-torik-zrosli-na-42-i-perevishchuyut-405-mlrd-nbu-05012024-18339#:~:text=%D0%97%D0%B0%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B8%202023%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%20%D0%9D%D0%B0%D1%86%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA,%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%B7%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%82%D1%96%D0%B9%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8E%D1%82%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D1%83>
3. «Minfin SShA otsinyv obsyahy mizhnarodnoi dopomohy Ukraini», [Online], available at: <https://banker.ua/uk/minfin-ssha-ociniv-obsyagi-mizhnarodno%D1%97-dopomogi-ukraini/>

4. Svirko, S.V., Bardash, S.V. and Kraievskiy, V.M. (2023), «Otsinka rivnia transformatsii informatsiinoho zabezpechennia upravlinnia publichnymy finansamy», *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, No. 3 (105), pp. 89–97, doi: 10.26642/jen-2023-3(105)-89-97.
5. Shcherbyna, A., «Ukraina rozrakhovuie otrymaty \$41 mlrd mizhnarodnoi dopomohy u 2024 rotsi. Chy «potiahnut» nas osnovni krainy-donory?», [Online], available at: <https://forbes.ua/war-in-ukraine/khkhkh-khkhkhkh-03012024-18294>
6. *SIPRI Yearbook 2023*, [Online], available at: https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-06/yb23_summary_en_1.pdf
7. *SIPRI Fact Sheet (April 2023)*, [Online], available at: https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-04/2304_fs_milex_2022.pdf
8. Zamiatin, V., «Vektory rezultatyvnoi pidtrymky Ukrainy», [Online], available at: <https://razumkov.org.ua/statti/vektory-rezultatyvnoi-pidtrymky-ukrainy>
9. «Vytraty svitu na armiiu siahnuly novoho rekordu u ponad \$2 tryliony. Khto vytrachaie naibilshe?», [Online], available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/04/24/699428/>

Dyka O., Kovpaka A.

Analysis of world military expenditures on production and armaments in the context of modern geopolitical threats

Abstract. Geopolitical threats and military conflicts in the first quarter of the 21st century have led to changes in the structure of countries' expenditures, with an increase in defense spending on production and armaments, as well as financial support for humanitarian, economic and military needs of the warring countries. The main reason for the increase in military spending in the world is the Russian-Ukrainian war, the Israeli-Palestinian conflict, and other geopolitical risks in the Middle East and Taiwan. The growth of these risks encourages countries to increase defense spending, which further complicates the issue of financing socially important and public initiatives. It has been established that global military spending tends to increase during 2015–2023. Last year's military expenditures amounted to up to \$2,240 billion, and this figure is the highest of the analyzed periods. Among the world's regions, such as North America, East Asia, Oceania, South Asia, and Europe, there is an increase in defense spending. The only region where military spending fell in 2022 was Africa, due to natural disasters and catastrophes within the region. The share of country expenditures in the structure of global defense spending has increased in countries such as the United States, China, Russia, Saudi Arabia, and India. The United Kingdom, France and Japan are maneuvering in almost the same amount of spending during 2015–2023. There is also a trend in the countries of the former Eastern Bloc states, which have been increasing their spending since 2014, after the occupation of Crimea. Military and humanitarian support for Ukraine from Western partners remains a key necessity for deterring the Russian aggressor, but the plan for the supply of equipment and weapons does not cover all possible needs of Ukraine, which leads to the search for other ways to maintain the country's military defense capability.

Keywords: military spending; international financial support; defense spending; geopolitical threats; military and political dangers.

Стаття надійшла до редакції 15.11.2023.